Religion and Health

ORIGINAL ARTICLE
2017, Vol: 5, No: 2, Pages: 50-57.

Relationship between Spiritual Health and Achievement Motivation among Students of Mazandaran University of Medical Sciences

Arezoo Aramideh[1], Morteza Darabinia[2], Farzaneh Afkahaminia[3], Ali Pahnabi[4], Hasan Siamian[5*]

1- BSc Student of Health Information Technology, Student Research Committee, School of Allied Medical Sciences, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran
2- Assistant Professor, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran
3- MSc Student of Biostatistics, Student Research Committee, School of Health, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran
4- BSc Student of Anesthesiology, Student Research Committee, School of Allied Medical Sciences, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran
5- Assistant Professor, Department of Health Information Technology, School of Allied Medical Sciences, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran

***Corresponding Author:**
Hasan Siamian
Department of Health Information Technology, School of Allied Medical Sciences, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran

Email: siamian46@gmail.com

Received: 12 Sep 2017
Revised: 26 Dec 2017
Accepted: 28 Jun 2018

Abstract

Background and Purpose: Some studies indicate that in the absence of spiritual health education, education cannot function properly in biological, psychological, and social aspects or reach its maximum potential. Therefore, we aimed to investigate the relationship between spiritual health and achievement motivation among students of Mazandaran University of Medical Sciences in 2016.

Materials and Methods: This analytical cross-sectional study was conducted among 125 students in the second semester of 2016. The participants were selected by using the stratified sampling method and proportionate to the number of students in each faculty. The Spiritual Well-Being Scale (SWBS) questionnaire designed by Paloutzian and Ellison in 1983 and Hermans's Achievement Motivation Test were employed for data collection. The obtained data were analyzed by performing the Mann–Whitney and Kruskal-Wallis tests in SPSS, version 18.

Results: In this study, 08%, 95.2%, and 4% of the study subjects had low, moderate, and high levels of spiritual health, respectively. Moreover, a significant relationship was noted between achievement motivation score and prayer ($P<0.05$). Also, there was a significant association between spiritual health and the level of religiosity ($P<0.05$). The Chi-squared test indicated a significant difference between the students of different study subjects with respect to spiritual health ($P<0.05$).

Conclusion: We found that the majority of the subjects had a moderate level of spiritual health. Considering the significant relationship between achievement motivation and prayer, we recommend taking the necessary measures to promote spiritual health of students to improve their educational performance.

Keywords: Achievement motivation, Mazandaran, Spiritual health

▶ **Citation:** Aramideh A, Darabinia M, Afkahaminia F, Pahnabi A, Siamian H. Relationship between Spiritual Health and Achievement Motivation among Students of Mazandaran University of Medical Sciences. Religion and Health, Autumn & Winter 2017; 5(2): 50-57 (Persian).

[Downloaded from jrh.mazums.ac.ir on 2026-11-13]

دین و سلامت

مقاله پژوهشی

دوره ۵، شماره ۲، سال ۱۳۹۶ صفحه: ۵۷-۵۰

بررسی ارتباط بین سلامت معنوی و انگیزه پیشرفت در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مازندران

آرزو آرمیده[۱]، مرتضی دارابی‌نیا[۲]، فرزانه افخمی‌نیا[۳]، علی پهنابی[۴]، حسن صیامیان[۵*]

چکیده

سابقه و هدف: برخی از مطالعات بیانگر آن هستند که بدون آموزش سلامت معنوی، آموزش و پرورش نمی‌تواند در دیگر ابعاد زیستی، روان‌شناختی و اجتماعی عملکرد درستی داشته باشد و یا به حداکثر ظرفیت خود برسد. در این راستا پژوهش حاضر به بررسی ارتباط بین سلامت معنوی و انگیزه پیشرفت دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مازندران در سال ۱۳۹۵ می‌پردازد.

مواد و روش‌ها: در این پژوهش مقطعی با رویکرد تحلیلی ۱۲۵ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مازندران که در نیمسال دوم سال ۱۳۹۵ مشغول به تحصیل بودند به روش نمونه‌گیری طبقه‌بندی با تخصیص متناسب برای هر دانشکده انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه سلامت معنوی Palutzian و Elison (Spiritual Well Being) و پرسشنامه انگیزه پیشرفت (A.M.T: Achievement Motivation Test) استفاده شد. همچنین داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS 18 و آزمون‌های آماری Mann- Whitney و Kruskal- Wallis تجزیه و تحلیل گردیدند.

یافته‌ها: بر مبنای نتایج مشاهده شد که ۰/۸ درصد از نمونه‌های پژوهش دارای سلامت معنوی پایین هستند، ۹۵/۲ درصد دارای سلامت معنوی متوسط بوده و ۴ درصد از سلامت معنوی بالا برخوردار می‌باشند. همچنین بین نمره انگیزه پیشرفت و دعاکردن رابطه معناداری مشاهده شد (P<۰/۰۵). بین سلامت معنوی و درجه مذهبی‌بودن افراد نیز رابطه معناداری به دست آمد (P<۰/۰۵). علاوه‌براین نتایج آزمون کای اسکوئر بیانگر آن بود که نسبت سلامت معنوی در رشته‌های مختلف تحصیلی به‌طور معناداری متفاوت می‌باشد (P<۰/۰۵).

استنتاج: نتایج پژوهش حاضر نشان داد که بیشتر نمونه‌های پژوهش از سطح سلامت معنوی متوسطی برخوردار بودند. با توجه به ارتباط معنادار انگیزه پیشرفت و دعاکردن پیشنهاد می‌شود به منظور بهبود عملکرد تحصیلی دانشجویان در جهت ارتقای سلامت معنوی آن‌ها برنامه‌ریزی شود.

واژه‌های کلیدی: انگیزه پیشرفت، سلامت معنوی، مازندران

۱- دانشجوی کارشناسی فناوری اطلاعات سلامت، دانشکده پیراپزشکی، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی- درمانی مازندران، ساری، ایران

۲- استادیار، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی- درمانی مازندران، ساری، ایران

۳- دانشجوی کارشناسی ارشد آمار زیستی، دانشکده بهداشت، کمیته تحقیقات دانشجویی دانشگاه، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی- درمانی مازندران، ساری، ایران

۴- دانشجوی کارشناسی اتاق عمل، دانشکده پیراپزشکی، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی- درمانی مازندران، ساری، ایران

۵- استادیار، گروه مدارک پزشکی و فناوری اطلاعات سلامت، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی- درمانی مازندران

* **مؤلف مسئول:** حسن صیامیان
دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی- درمانی مازندران، ساری، ایران

Email:
siamian46@gmail.com

دریافت: ۲۱ شهریور ۱۳۹۶
اصلاحات: ۵ دی ۱۳۹۶
پذیرش: ۸ بهمن ۱۳۹۶

◀ **استناد:** آرمیده، آرزو؛ دارابی‌نیا، مرتضی؛ افخمی‌نیا، فرزانه؛ پهنابی، علی؛ صیامیان، حسن. بررسی ارتباط بین سلامت معنوی و انگیزه پیشرفت در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مازندران. دین و سلامت. پاییز و زمستان ۱۳۹۶؛۵(۲): ۶۰-۵۱ (فارسی).

[Downloaded from jrh.mazums.ac.ir on 2026-11-13]

مقدمه

امروزه صاحب‌نظران بر این باور هستند که یکی از دلایل مهم توسعه کشورهای پیشرفته، اهتمام آن‌ها به تربیت نیروهای خلاق و مؤثر است. دانشجویان نیروی انسانی برگزیده و آینده‌سازان کشور هستند و پیشرفت تحصیلی آن‌ها از جمله اهداف اساسی برنامه‌های آموزشی عالی می‌باشد. دانشجویان به واسطه پیشرفت در تحصیل می‌توانند به موقعیتی دست یابند که از حداکثر توان خود برای دستیابی به اهداف آموزش عالی استفاده نموده و شرایط لازم برای زندگی اجتماعی موفق را کسب کنند (۱). در حال حاضر سلامت معنوی افراد جامعه به‌ویژه اقشار مؤثر و سازنده آن لازمه پویایی، بالندگی و اعتلای آن جامعه است؛ بنابراین با توجه به نقش برجسته و منحصر به فرد دانشجویان به‌عنوان مدیران و سازندگان آینده هر جامعه، تأمین سلامت معنوی آن‌ها و نیز شناسایی و حذف عوامل منفی مؤثر بر سلامت معنوی این قشر ضروری می‌باشد (۱). در این راستا پیشنهاد گنجاندن بعد سلامت معنوی در مفهوم سلامت از سوی Osman و همکاران یک بعد مهم از زندگی فردی و گروهی را فرا روی صاحب‌نظران درگیر در امر سلامت قرار داد (۲).

اغلب مدل‌های سلامتی شامل سلامت معنوی نیز می‌باشند و مفهوم معنویت با تمام حیطه‌های سلامت در تمامی سنین ارتباط دارد (۳). برخی از مطالعات بیانگر آن هستند که بدون آموزش سلامت معنوی، آموزش و پرورش نمی‌تواند در دیگر ابعاد زیستی، روان‌شناختی و اجتماعی عملکرد درستی داشته باشد و یا به حداکثر ظرفیت خود برسد؛ در نتیجه بالاترین سطح کیفیت آموزش قابل‌دست‌یابی نخواهد بود (۴).

امام خمینی (ره) معنویت را مجموعه صفات و اعمالی می‌داند که شور و جاذبه قوی، شدید و در عین حال منطقی و صحیحی را در انسان به وجود می‌آورد تا او را به‌طور اعجاب‌آوری به سوی خدای یگانه و محبوب عالم پیش ببرد (۵). در این ارتباط Hungelmann و همکاران در یک مطالعه کیفی ویژگی‌های سلامت معنوی را شناسایی نمودند. آن‌ها سلامت معنوی را حسی از متصل‌بودن و هماهنگی بین خود، طبیعت و وجود متعالی می‌دانند که از یک فرایند رشد پویا و منسجم حاصل می‌شود و منجر به شناخت هدف نهایی و معنای زندگی می‌گردد (۶). تقویت سلامت معنوی، سازگاری با شرایط را افزایش می‌دهد. همچنین معنویت نگرش فرد را نسبت به دنیای اطرافش بهبود می‌بخشد، موجب کاهش احساسات منفی و تنش‌ها می‌شود و حس استقلال و قدرت را ایجاد می‌کند (۷).

از سوی دیگر یکی از ارکان ضروری و اجتناب‌ناپذیر بهبود کیفیت آموزشی به‌ویژه در دانشگاه‌ها، ارزشیابی مداوم و مستمر وضعیت دانشجویان در طول تحصیل و عوامل بررسی مرتبط با آن است (۸). حتی برخی از پژوهشگران انگیزه پیشرفت (Motivation Achievement) را مهم‌ترین انگیزه در رابطه با موفقیت تحصیلی دانسته‌اند و معتقد هستند که افراد از نظر این انگیزه با یکدیگر تفاوت دارند. برخی دارای انگیزه بالایی می‌باشند و در کارهای خود برای دستیابی به موفقیت و پیشرفت تحصیلی به سختی می‌کوشند و برخی دیگر انگیزه چندانی برای پیشرفت و موفقیت ندارند و از ترس شکست آماده خطرکردن برای دستیابی به موفقیت نمی‌باشند (۹).

به‌طور کلی انگیزه پیشرفت بیانگر میل و علاقه فرد نسبت به انجام‌دادن کارها، تنظیم محیط کار پرثمر، غلبه بر مشکلات، افزایش میزان کار، رقابت در انتخاب بهتر و بیشتر از طریق افزایش تلاش و پیشی‌گرفتن از دیگران و به عبارت دیگر میل و علاقه به انجام کاری بهتر و کارآمدتر از آنچه قبلاً انجام شده است می‌باشد (۱۰).

در این راستا سیف معتقد است کسی که دارای انگیزه پیشرفت می‌باشد تمایل دارد کار خود را به خوبی انجام دهد و به‌صورت خودجوش به ارزیابی عملکرد خویش بپردازد (۱۱). Muis در سال ۲۰۱۰ و Schunk در سال ۱۹۹۱ در پژوهش‌های خود ثابت کردند که ایجاد انگیزه نه‌تنها بر عملکرد تحصیلی اثر دارد، بلکه بر حافظه نیز تأثیر مثبت گذاشته و موجب گرایش به

[Downloaded from jrh.mazums.ac.ir on 2026-11-13]

تحصیل دانشگاهی و دستیابی به نمرات بالاتر می‌شوند (۱۲،۱۳).

Rush (۱۹۹۴) نیز انگیزه پیشرفت را عاملی مؤثر در یادگیری می‌داند و معتقد است یادگیرندگانی که از انگیزه بالاتری برخوردار هستند، فعالیت‌های بیشتری را می‌پذیرند، تکالیف درسی بیشتری را انجام می‌دهند و موفقیت بیشتری را کسب می‌نمایند (۱۴).

از آنجایی که انگیزه پیشرفت به‌عنوان موتور محرک پیشرفت تحصیلی در دانشجویان محسوب می‌گردد و از سوی دیگر اینکه وجود سلامت معنوی و ایجاد مهارت در به‌کارگیری آن می‌تواند نقش مهمی را در ارتقای پیشرفت تحصیلی دانشجویان ایفا نماید، در گام اول شناسایی میزان ارتباط بین سلامت معنوی و انگیزه پیشرفت در دانشجویان از اهمیت بسیاری برخوردار است تا در گام بعدی برنامه‌ریزی‌های صحیح بر پایه آن امکان‌پذیر گردد. بر این اساس پژوهش حاضر با هدف بررسی ارتباط بین سلامت معنوی و انگیزه پیشرفت در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مازندران در سال ۱۳۹۵ صورت پذیرفت. امید است نتایج حاصل از این پژوهش در شناخت عواملی که باعث کاهش سلامت معنوی و انگیزه پیشرفت در دانشجویان می‌شود و نیز افزایش این عوامل مؤثر واقع گردد.

مواد و روش‌ها

پژوهش مقطعی حاضر با رویکرد تحلیلی انجام شد. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه سلامت معنوی Palutzian و Ellison و پرسشنامه انگیزه پیشرفت استفاده گردید (۱۵،۱۶). جهت انجام پژوهش ۱۲۵ نفر از دانشجویان تمام دانشکده‌های دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی- درمانی مازندران که در نیمسال دوم سال ۱۳۹۵ مشغول به تحصیل بودند به روش نمونه‌گیری طبقه‌بندی با تخصیص متناسب برای هر دانشکده انتخاب شدند؛ به‌طوری که با مراجعه به اداره آموزش هر دانشکده، دانشجویان بر اساس لیست و گزینش اعداد تصادفی انتخاب گردیدند که در نهایت از میان آن‌ها ۱۲۵ دانشجوی واجد شرایط انتخاب شده و مورد مطالعه قرار گرفتند. شایان ذکر است که داده‌های جمع‌آوری‌شده با استفاده از شاخص‌های آمار توصیفی شامل: میانگین و انحراف معیار برای توصیف نمونه‌های پژوهش و آزمون‌های آماری استنباطی شامل: کای اسکوئر، Mann- Whitney، Kruskal- Wallis و ضریب همبستگی با کاربرد نرم‌افزار SPSS 18 تجزیه و تحلیل گردیدند.

پرسشنامه سلامت معنوی دارای ۲ بخش است. بخش اول شامل اطلاعات دموگرافیک بوده و بخش دوم حاوی ۲۰ عبارت جهت اندازه‌گیری سلامت معنوی می‌باشد. در این پرسشنامه پاسخ‌ها بر مبنای مقیاس لیکرت ۶ قسمتی (کاملاً موافقم، نسبتاً موافقم، کمی موافقم، کمی مخالفم، نسبتاً مخالفم و کاملاً مخالفم) تقسیم شده‌اند. بخش دوم این پرسشنامه خود به دو قسمت سلامت مذهبی و سلامت وجودی تقسیم می‌گردد که هرکدام دارای ۱۰ عبارت هستند و نمره ۶۰-۱۰ را به خود اختصاص می‌دهند. نمره کل سلامت معنوی حاصل جمع نمره این دو زیرگروه می‌باشد که در محدوده ۱۲۰-۲۰ امتیازبندی می‌گردد. نحوه دسته‌بندی نمرات بدین‌صورت است: سلامت معنوی پایین نمره ۴۰-۲۰؛ سلامت معنوی متوسط نمره ۹۹-۴۱؛ سلامت معنوی بالا نمره ۱۲۰-۱۰۰ (۱۷). شایان ذکر است که روایی پرسشنامه سلامت معنوی در پژوهش سید فاطمی و همکاران از طریق اعتبار محتوا مشخص شده و تأیید گردید و پایایی آن از طریق ضریب پایایی آلفای کرونباخ معادل ۰/۸۲ به دست آمد (۱۸).

پرسشنامه انگیزه پیشرفت Hermens یکی از رایج‌ترین پرسشنامه‌های نوشتاری برای سنجش نیاز به پیشرفت محسوب می‌شود. در این پرسشنامه پس از اجرای آزمایشی و تجزیه و تحلیل سؤالات با کل آزمون، ۲۹ سؤال به‌عنوان پرسشنامه نهایی انگیزه پیشرفت انتخاب گردید. نمره‌گذاری پرسشنامه با توجه به ویژگی‌های ۹ گانه‌ای که سؤالات (اعم از مثبت و منفی) بر اساس آن‌ها تهیه شده است، انجام می‌گیرد. برای

[Downloaded from jrh.mazums.ac.ir on 2026-11-13]

محاسبه روایی علاوه بر استفاده از روایی محتوا که اساس آن را پژوهش‌های قبلی درباره انگیزه پیشرفت تشکیل می‌دهند، از نظر متخصصان استفاده شد و اعتبار روایی آن به تأیید اساتید راهنما و مشاور رسید. همچنین برای محاسبه پایایی پرسشنامه از روش آزمون آلفای کرونباخ استفاده شد و ضریب پایایی محاسبه‌شده معادل ۹۰ درصد به دست آمد که قابل‌قبول بوده و نشان می‌دهد که سؤالات از نظر درونی همبستگی معناداری با آزمون دارند.

یافته‌ها

از میان نمونه‌های مورد بررسی ۶۲/۹ درصد خانم بودند، ۴۷/۹ درصد از آن‌ها از دانشکده پیراپزشکی بودند و ۲۵/۶ درصد در رشته داروسازی تحصیل می‌کردند. میانگین سن دانشجویان نیز ۲/۰۰۸±۲۱/۸۴ بود. همچنین میزان تحصیلات پدر بیشتر نمونه‌های پژوهش (۵۵/۷ درصد) فوق دیپلم و میزان تحصیلات مادر بیشتر نمونه‌ها (۵۷ درصد) دیپلم و زیر دیپلم بود (جدول ۱).

علاوه‌براین ۸ درصد از نمونه‌های پژوهش دارای سلامت معنوی پایین بودند، ۹۵/۲ درصد سلامت معنوی متوسط داشتند و ۴ درصد از سلامت معنوی بالا برخوردار بودند. شایان ذکر است که میانگین و انحراف معیار سلامت معنوی معادل ۱۱/۴۵±۷۶/۴۸ به دست آمد (جدول ۲).

بر مبنای آزمون Mann-Whitney تفاوت معناداری از نظر میانگین انگیزه پیشرفت بین افرادی که دعا می‌کنند و افرادی که دعا نمی‌کنند به دست آمد (P=۰/۰۱). همچنین تفاوت معناداری به لحاظ میانگین بعد مذهبی سلامت معنوی بین افرادی که دعا می‌کنند و افرادی که دعا نمی‌کنند مشاهده شد (P=۰/۰۰۵). علاوه‌براین نسبت سلامت معنوی در دانشجویان دانشکده پیراپزشکی با دانشجویان سایر دانشکده‌ها تفاوت آماری معناداری داشت (P=۰/۰۳) و این نسبت در دانشجویان دانشکده پیراپزشکی بیشتر از دانشجویان سایر دانشکده‌ها بود. باید عنوان نمود که بین انگیزه پیشرفت و رشته تحصیلی ارتباط معناداری به دست نیامد.

آزمون ضریب همبستگی Spearman نشان داد که بین سن و سلامت معنوی همبستگی منفی وجود دارد که این امر معنادار نمی‌باشد؛ درحالی که همبستگی منفی و معناداری به لحاظ آماری بین سن و انگیزه پیشرفت به دست آمد (P=۰/۰۲۳، r=-۰/۲۱۹).

جدول ۱: فراوانی نمونه‌های پژوهش بر حسب مشخصات فردی

متغیر	مشخصات	تعداد	درصد
جنس	پسر	۴۶	۳۷/۱
	دختر	۷۸	۶۹/۲
میزان تحصیلات پدر	بی‌سواد	۸	۶/۶
	دیپلم و کمتر از دیپلم	۴۶	۳۷/۷
	فوق دیپلم	۶۸	۵۵/۷
میزان تحصیلات مادر	بی‌سواد	۷	۵/۸
	دیپلم و کمتر از دیپلم	۶۹	۵۷
	فوق دیپلم	۱۱	۹/۱
	لیسانس	۲۱	۱۷/۴
	فوق لیسانس و بالاتر	۱۳	۱۰/۷

جدول ۲: میانگین و انحراف معیار سلامت معنوی و ابعاد آن و انگیزه پیشرفت نمونه‌های مورد پژوهش

حیطه	انحراف معیار±میانگین	طیف نمره کسب‌شده
سلامت معنوی	۱۱/۴۵±۷۶/۴۸	۳۵-۱۰۹
سلامت وجودی	۶/۰۶±۳۷/۵۲	۲۴-۵۵
سلامت مذهبی	۶/۵۸±۳۸/۹۶	۱۰-۵۶
انگیزه پیشرفت	۷/۴۸±۶۴/۹۴	۳۷-۸۳

[Downloaded from jrh.mazums.ac.ir on 2026-11-13]

جدول ۳: مقایسه میانگین رتبه انگیزه پیشرفت بر اساس متغیر دعاکردن

گروه‌ها بر حسب دعاکردن		انحراف معیار±میانگین	آماره آزمون	سطح معناداری آزمون Mann-Whitney
انگیزه پیشرفت	دعا می‌کنم	۶۴/۰۹±۷/۶۱	۹۵۳/۵	۰/۰۱
	دعا نمی‌کنم	۶۷/۴۰±۶/۸۰		
سلامت معنوی	دعا می‌کنم	۷۷/۷۸±۱۰/۵۸	۱۱۲۰/۵	۰/۱۰۶
	دعا نمی‌کنم	۷۲/۸۳±۱۳/۵۸		

همچنین این ضریب بیانگر آن بود که بین سلامت معنوی و انگیزه پیشرفت همبستگی معناداری وجود ندارد. از سوی دیگر یافته‌ها حاکی از آن بود که بیشتر دانشجویان در سطح متوسط سلامت معنوی قرار دارند و بین انگیزه پیشرفت و سلامت معنوی با جنسیت، سطح تحصیلات پدر و مادر و رشته تحصیلی ارتباط معناداری وجود ندارد (جدول ۳).

بحث

به نظر می‌آید که در وجود هر انسانی یک جنبه معنوی وجود دارد؛ کیفیتی که ماورای تعلق مذهب است و حتی در افرادی که باور به خدا ندارند این جنبه سعی در جستجوی معنای زندگی دارد (۱۹). در این پژوهش بیشتر شرکت‌کنندگان در سطح متوسطی از سلامت معنوی قرار داشتند که این امر با یافته‌های پژوهش شهبازی راد و همکاران (۲۰) و اکابری و همکاران (۲۱) همسو بود. از سوی دیگر در پژوهش جعفری و همکاران دیدگاه معنوی بیشتر شرکت‌کنندگان در سطح بالایی قرار داشت که این امر با نتایج پژوهش حاضر همسو نبود (۲۲). علاوه‌براین در این پژوهش سطح سلامت مذهبی دانشجویان بیشتر از سطح سلامت وجودی آن‌ها گزارش شده است. نتایج برخی مطالعات مانند پژوهش هدایتی و همکاران (۲۳) و عصارودی و همکاران (۲۴) سطح سلامت مذهبی را بیشتر از سلامت وجودی گزارش کرده‌اند و نتایج برخی از مطالعات نیز مانند مقیمیان و همکاران (۲۵) سطح سلامت وجودی را بیشتر را نشان داده‌اند. این احتمال وجود دارد که این تفاوت‌ها حاصل فرهنگ و مذهب مختلف در گروه‌های مورد مطالعه در هر پژوهش باشد. علاوه‌براین نتایج حاکی از آن بود که بین دعا (دعاکردن/ دعانکردن) و انگیزه پیشرفت ارتباط معناداری وجود دارد. یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که دانشجویان دانشکده پیراپزشکی از سلامت معنوی بالاتری برخوردار هستند. شایان ذکر است که ارتباط معناداری بین سلامت معنوی و انگیزه پیشرفت یافت نشد. در میان مطالعات انجام‌گرفته تاکنون کمتر پژوهشی سلامت معنوی را در رابطه با انگیزه پیشرفت مورد بررسی قرار داده است که برخی از این مطالعات با موضوع مورد مطالعه در پژوهش حاضر همسویی دارند. ذکر این نکته ضرورت دارد که بین انگیزه پیشرفت دانشجویان با جنسیت ارتباط معناداری به دست نیامد که این مهم با یافته‌های پژوهش مولوی و همکاران همخوانی داشت؛ اما با نتایج مطالعات رشیدی‌نژاد و مرتضوی و هومن و عسگری متناقض بود. بین سلامت معنوی و جنسیت نیز ارتباط معناداری مشاهده نشد که این نتیجه با یافته‌های شهبازی راد و همکاران و الهبخشیان و همکاران همخوان بود (۲۰،۲۲،۲۶).

علاوه‌براین نتایج پژوهش حاضر نشان داد که بین انگیزه پیشرفت و سن رابطه معناداری وجود دارد که این یافته با نتایج پژوهش سرمد و امین‌زاده ۱۳۸۳، Mao ۱۹۷۷، Marchant و همکاران ۲۰۰۱ و تمنایی‌فر و گندمی ۱۳۹۰ همسو بود (۲۱،۲۷). بر مبنای نتایج مشاهده شد که سن دانشجویان بر انگیزه پیشرفت آن‌ها اثر می‌گذارد و کسب تجربه در طول زمان منجر به رشد و بالندگی فرد خواهد شد. در این ارتباط در پژوهش مولازاده و همکاران نشان داده شد که ارتباط معناداری بین سن و انگیزه پیشرفت وجود ندارد (۱۸). از سوی دیگر در این پژوهش بین انگیزه پیشرفت و رشته تحصیلی ارتباط معناداری مشاهده نشد که این یافته با نتایج پژوهش مولازاده و همکاران همخوانی نداشت (۱۸). لازم به ذکر است این یافته که بیشتر دانشجویان در

[Downloaded from jrh.mazums.ac.ir on 2026-11-13]

سطح متوسط سلامت معنوی قرار داشتند با نتایج پژوهش شهبازی راد و همکاران هماهنگ می‌باشد.

نتیجه‌گیری

بر مبنای نتایج به‌دست‌آمده از پژوهش حاضر دریافت شد که بیشتر دانشجویان از سلامت معنوی در سطح متوسط برخوردار می‌باشند. همچنین بین دعا (دعاکردن/ دعانکردن) و انگیزه پیشرفت دانشجویان علوم پزشکی ارتباط معناداری مشاهده شد. انگیزه در مسیر رشد و شکوفایی قرار دارد و جامعه‌ای که فضیلت‌های معنوی را ارج می‌نهد، نظام تعلیم و تربیت خود را به سوی این هدف متعالی رهنمون می‌سازد. با توجه به اینکه دعاکردن ارتباط اثرگذاری با انگیزه پیشرفت دارد می‌توان گفت که هرچه دانشگاه برای معنویت دانشجویان سرمایه‌گذاری کند موجب افزایش انگیزه پیشرفت و ارتقای زندگی تحصیلی دانشجویان خواهد شد و انگیزه و پیشرفت دانشجویان منجر به تعالی دانشگاه و آموزش عالی خواهد گردید.

پیشنهادات

به مسئولان نهادهای مختلف دانشگاهی پیشنهاد می‌شود به منظور ارتقای انگیزه پیشرفت در دانشجویان، گسترش ارزش‌های معنوی به شیوه‌های مختلف (برگزاری کارگاه‌های آموزشی، ارائه واحدهای درسی، انتشار و آموزش در قالب نشریات دانشجویی و غیره) را سرلوحه برنامه‌ریزی برای امور مربوط به دانشجویان قرار دهند.

حمایت مالی

این پژوهش با حمایت مالی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی- درمانی مازندران انجام شده است و طرح تحقیقاتی مصوب دانشگاه علوم پزشکی مازندران با شماره تصویب ۲۶۱-۹۵ می‌باشد.

ملاحظات اخلاقی

در راستای رعایت نکات اخلاقی و محرمانه‌بودن داده‌ها به شرکت‌کنندگان اطمینان داده شد که پاسخ‌های آن‌ها در جهت اهداف پژوهش به کار گرفته خواهد شد.

تضاد منافع

لازم به ذکر است که این مقاله با منافع هیچ فرد و یا اشخاص حقیقی و حقوقی در تضاد نمی‌باشد.

تشکر و قدردانی

بدین‌وسیله نویسندگان این مقاله مراتب قدردانی خود را از زحمات تمامی دانشجویان شرکت‌کننده در این پژوهش ابراز می‌دارند. علاوه‌براین مجریان طرح از معاونت محترم تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی مازندران و کمیته تحقیقات دانشجویی دانشکده پیراپزشکی تشکر و قدردانی می‌نمایند.

References

1. Jones MC, Johnston DW. Distress, stress and coping in first-year student nurses. Journal of Advanced Nursing. 1997; 26(3):475-82.
2. Osman JD, Russell RD. The spiritual aspects of health. Journal of School Health. 1979; 49(6):359.
3. Smith J, McSherry W. Spirituality and child development: a concept analysis. Journal of Advanced Nursing. 2004; 45(3):307-15.
4. Ross L. The spiritual dimension: its importance to patients' health, well-being and quality of life and its implications for nursing practice. International Journal of Nursing Studies. 1995; 32(5):457-68.
5. Khomeini R. The forty hadiths. Qom: Institute for Compilation and Publication of Imam Khomeini Works; 1994. P. 13. (Persian)
6. Hungelmann J, Kenkel-Rossi E, Klassen L, Stollenwerk RM. Spiritual well-being in older adults: harmonious interconnectedness. Journal of Religion and Health. 1985; 24(2):147-53. (Persian)
7. Mueller PS, Plevak DJ, Rummans TA. Religious involvement, spirituality, and medicine: implications for clinical practice. Mayo Clinic Proceedings. 2001; 76(12): 1225-35.
8. Sadjadi SM, Saba MS, Ameri E. Evaluation of the results of two successive comprehensive examinations of basic sciences of the medical

[Downloaded from jrh.mazums.ac.ir on 2026-11-13]

students of Hamadan University of Medical Sciences and survey of qualitative changes. Scientific Journal of Hamadan University of Medical Sciences & Health Services. 1993; 1(1):76-63. (Persian)
9. Saif AA. Educational psychology. 5th ed. Tehran: Agah Publication; 2009. (Persian)
10. Kalantari F. Parental disciplinary patterns and related hardware compatibility demographic and achievement motivation of female students, highs chool. Journal of New Finding in Psychology. 2006; 1(1):54-60. (Persian)
11. Saif AA. Modern psychology: psychology of learning and education. 7th ed. Tehran: Agah Publication; 2016. (Persian)
12. Muis KR, Franco GM, Ranellucci JR, Crippen KJ. Increasing academic performance and retention in undergraduate science students: an achievement motivation intervention. Quebec: Canadian Council on Learning; 2010.
13. Schunk DH. Self-efficacy and academic motivation. Educational Psychologist. 1991; 26(3-4):207-31.
14. Kaufman JC, Agars MD, Lopez-Wagner MC. The role of personality and motivation in predicting early college academic success in non-traditional students at a Hispanic-serving institution. Learning and Individual Differences. 2008; 18(4):492-6.
15. Paloutzian R, Ellison C. Spiritual well-being scale. New York: Measures of Religiosity; 1982. P. 382-5.
16. Hermans HJ. A questionnaire measure of achievement motivation. The Journal of Applied Psychology. 1970; 54(4):353-63.
17. Golshokouh F, Ahadi H, Enayati M, Asgari P, Heydarie A, Pasha G. Relationship between thinking styles, motivation for progress, academic achievement and creativity with student entrepreneurship. Journal of Social Psychology. 2010; 4(10):105-18. (Persian)
18. Molazade A, Gholami M, HamayeliMehrabani H, Mortazavi A, Dowlatkhah H, Darvishi A, et al. Relationship between the spiritual intelligence, academic achievement, and achievement motivation among the students. Community Health Journal. 2013; 7(2):56-64. (Persian)
19. Krebs K. The spiritual aspect of caring-An integral part of health and healing. Nursing Administration Quarterly. 2001; 25(3):55-60.
20. Shahbazirad A, Momeni K, Mirderikvand F. The role of spiritual health in prediction of the quality of life of students in Razi University of Kermanshah during academic year of 2014-2015. Islam And Health Journal. 2015; 2(1):45-50. (Persian)
21. Ackabery S, Khazaei SA, Khazaei SA, Naderi Z, Assarroudi A, Kamranian H, et al. A new method to promote the quality of life based on spiritual wellbeing in health care workers: a predictive model. International Journal of Humanities and Cultural Studies. 2016; 2(3):1123-31.
22. Nasehi A, Rafiei H, Jafari M, Borhani F, Sabzevari S, Baneshi M, et al. Survey of nurse's students competencies for delivering spiritual care to their patients. Journal of Clinical Nursing and Midwifery. 2013; 2(2):1-9. (Persian)
23. Hedayati E, Hazrati M, Momen Nasab M, Shokoohi H, Afkari F. The relationship between spiritual well-being and anxiety of aged people admitted in coronary care units. Iranian Journal of Ageing. 2016; 11(3):432-9.
24. Assarroudi A, Jalilvand MR, Oudi D, Akaberi A. The relationship between spiritual well-being and life satisfaction in the nursing staff of Mashhad Hasheminezhad Hospital (2011). Modern Care Journal. 2012; 9(2):156-62.
25. Moghimian M, Salmani F. The study of correlation between spiritual well-being and hope in cancer patients referring to seyyedo shohada training-therapy Center of Isfahan University of Medical Sciences, 2010, Isfahan, Iran. Qom University of Medical Sciences Journal. 2012; 6(3):40-5. (Persian)
26. Allahbakhshian M, Jaffarpour M, Parvizy S, Haghani H. A survey on relationship between spiritual wellbeing and quality of life in multiple sclerosis patients. Zahedan Journal of Research in Medical Sciences. 2010; 12(3):29-33.
27. Tamannaifar MR, Gandomi Z. Correlation between achievement motivation and academic achievement in university students. Education Strategies in Medical Sciences. 2011; 4(1):15-9. (Persian)

[Downloaded from jrh.mazums.ac.ir on 2026-11-13]